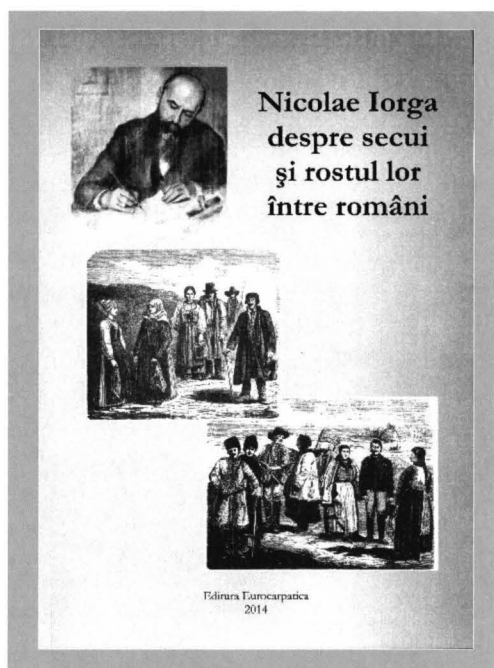

**Nicolae Iorga despre secui și rostul lor între români,
Sfântu Gheorghe, Editura Eurocarpatica, 2014, 320 pagini**

Liliana OPRESCU *

Volumul *Nicolae Iorga despre secui și rostul lor între români*, tipărit cu sprijinul Forumului Civic al Românilor din Covasna, Harghita și Mureș, ediție îngrijită de dr. Ioan Lăcătușu și prefațată de dr. Vasile Lechințan, apărut la Editura Eurocarpatica din Sfântu Gheorghe, județul Covasna, în luna august a anului 2014, numără 320 pagini.

Că actualul volum, *Nicolae Iorga despre secui și rostul lor între români*, este un proiect mai vechi al lui Ioan Lăcătușu o demonstrează cartea sa, scrisă în 1995, „*Identitate și cultură la românii din secuime*”, în care publica articolul „*Nicolae Iorga și românii din fostele scaune secuiești*”, unde își exprima ideea necesității unui asemenea volum¹.

Dr. Vasile Lechințan ne atrage atenția, încă din prefață, despre faptul că (...) *rostul secuilor între români nu poate fi privit altfel decât ca Nicolae Iorga, adică unul integrat, ca într-o mare frescă, în toată istoria comună a Transilvaniei, istorie ce poartă pecetea definitivă a poporului român, care i-a dat caracterul etnic românesc întregului spațiu transilvan.*

Volumul este structurat în patru capitole generoase, precedate de prefața dr. Vasile Lechințan ce poartă titlul *Rostul secuilor între români de-a lungul secolelor, văzut de Nicolae Iorga*.

Capitolul I, intitulat *Studii și articole ale lui Nicolae Iorga despre secui și rostul lor între români*, are incorporate 16 titluri și se regăsește între paginile 19-78: I.1. *Prin secuime, 1906*²; I.2. *Spre Moldova. În secuime, 1906*³; I.3. *Pasurile Carpaților, 1909*⁴; I.4. *Din viața moșnenilor vieri ai ținutului Săcuienilor, 1911*⁵; I.5. *Acte românești din Ardeal privitoare în cea mai mare parte la legăturile Secuilor cu Moldova, 1916*⁶; I.6. *Secuimea, 1916*⁷; I.7. *Secuii „dușmanii” noștri?, 1919*⁸; I.8. *Secuimea vorbește, 1920*⁹; I.9. *Secuii și românii, 1926*¹⁰; I.10. *Sabin Opreanu, Ținutul Săcuilor,*

* muzeograf, Complexul Național Muzeal ASTRA; e-mail: liliana.oprescu@muzeulastra.ro

¹ <http://www.condeiuardelean.ro/articol/nicolae-iorga-despre-secui-si-rostul-lor-intre-romani>, accesat în data de 28 septembrie 2014. Articolul este scris de prof. Vasile Stancu.

² Sursa: Nicolae Iorga, *Neamul românesc în Ardeal și Țara Ungurească la 1906*, Editura Saeculum, București, 2005, vol. I, p. 389-396, ediție critică de I. Opreșan.

³ *Ibidem*, p. 423-427.

⁴ Sursa: Nicolae Iorga, *Poate muri un popor?*, Editura Saeculum, București, p. 243-245, Ediție critică de I. Opreșan.

⁵ Sursa: Nicolae Iorga, *Din viața moșnenilor vieri ai ținutului Săcuienilor*. În: „Memoriile Secțiunii istorice ale Academiei Române”, București, 1911, p. 31-31.

⁶ Sursa: *Buletinul Comisiei Istorice a României*, vol. 2, București, 1916, p. 177-272; Arhiva Centrului Ecleziastic de Documentare „Mitropolit Nicolae Colan”, *Colecția de documente*, dos. 26.

⁷ Sursa: Nicolae Iorga, *Ceasul pe care-l așteptam*, București, 2011, Editura Saeculum I.O., ediție critică de I. Opreșan, p. 20-22.

⁸ *Ibidem*, p. 101-102.

⁹ *Ibidem*, p. 301-302; Articol apărut în ziarul *Neamul românesc*, 26 februarie 1920.

¹⁰ Surse: Nicolae Iorga, *Noua generație ardeleană*, Editura Saeculum I.O., București, 2012, p. 229, Ediție critică de I. Opreșan; Articolul este reprodus după *Neamul nostru*, anul XXI, nr. 129, 22 noiembrie 1926.

contribuțiuni de geografie umană și de etnografie, 1927¹¹; I.11. *Secuii și românii secuizați, 1934*¹²; I.12. *O expoziție de artă secuiască, 1934*¹³; I.13. *Începuturile și motivele deznaționalizării în secuime, 1935*¹⁴; I.14. *Reromânizarea în Secuime, 1936*¹⁵; I.15. *Iarăși despre dreptul nostru în Secuime, 1936*¹⁶; I.16. *Considerații noi asupra rostului Secuilor, 1939*¹⁷.

Capitolul al II-lea, **Tóth Zoltán despre relațiile cu românii în opera lui Nicolae Iorga**, se regăsește între paginile 79-116, cuprinde două articole ale istoricului și academicianului maghiar Tóth Zoltán: II.1. *Nicolae Iorga și teoria originii românești a secuilor*¹⁸ și II.2. *Istoria românească și problematica românimii din Ținutul Secuiesc*¹⁹.

În capitolul al III-lea, **Autori români despre preocuparea lui Nicolae Iorga pentru studierea istoriei secuilor și a românilor din scaunele secuiești**, se regăsesc nouă titluri ale unor cunoscuți cercetători ai fenomenului Iorga, capitol cuprins între paginile 117-200: III.1. Petre Țurlea, *Istoria și istoricul în viziunea lui Nicolae Iorga*²⁰; III.2. Ioan Lăcătușu, *Un proiect de anvergură. Reeditarea integrală a volumelor, studiilor, articolelor și conferințelor lui Nicolae Iorga referitoare la Transilvania și la românii ardeleni*²¹; III.3. Ioan Lăcătușu, *Poziția autorităților austro-ungare față de Cursurile de vară de la Vălenii de Munte și față de patronul spiritual al acestora, Nicolae Iorga (1908-1918)*²²; III.4. Petre Țurlea, *Limba română, ungerii și Nicolae Iorga după Marea Unire*²³; III.5. Ioan Lăcătușu, *Nicolae Iorga despre Sfântul Ierarh Andrei Șaguna*²⁴; III.6. Ioan Lăcătușu, *Nicolae Iorga despre Patriarhul Miron Cristea*²⁵; III.7. Ioan Lăcătușu, *Nicolae Iorga și românii din fostele scaune secuiești*²⁶; III.8. Iuliu Mureșan, *Vizita domnului profesor Nicolae Iorga în secuime*²⁷; III.9. Nicolae Victor Fola, *Opinii ale lui Nicolae Iorga privitoare la situația românilor din Harghita în perioada interbelică*²⁸.

¹¹ Sursa: Nicolae Iorga, *Lupta „științifică” împotriva dreptului românesc în Ardeal*, Editura Saeculum I.O., București, 2008, p. 333-334.

¹² Sursa: *Glas Românesc în Regiunea Secuizată*, nr. 122/10 martie 1934. Apud, Octavian M. Dobrotă, *Strană de strigăt românesc*, ediție îngrijită de Ioan Lăcătușu și Vasile Lechințan, Editura Eurocarpatica, Sf. Gheorghe, 2013.

¹³ Sursa: Nicolae Iorga, *Ceasul șacalilor*, Editura Saeculum I.O., București, 2012, p. 211, Ediția critică de I. Opreșan; Articol apărut în ziarul *Neamu românesc*, anul XXIX, nr. 239, 7 noiembrie 1934.

¹⁴ Sursa: *Începuturile și motivele deznaționalizării în secuime*. În: Nicolae Iorga, *Lupta „științifică” împotriva dreptului românesc în Ardeal*, Editura Saeculum I.O., București, 2008, p. 11-24.

¹⁵ Sursa: *Glas Românesc în Regiunea Secuizată*, nr. 184, 10 aprilie 1936. Apud, Octavian M. Dobrotă *Strană de strigăt românesc*, ediție îngrijită de Ioan Lăcătușu și Vasile Lechințan, Sf. Gheorghe, Editura Eurocarpatica, 2013.

¹⁶ *Idem*, nr. 201, 28 noiembrie 1936; *Ibidem*.

¹⁷ Sursa: Nicolae Iorga, *Poate muri un popor?*, Editura Saeculum I.O., București, 2013, p. 98-105.

¹⁸ Sursa: Tóth Zoltán, *Iorga Miklós és a székelyek román származásának tana (Nicolae Iorga și teoria originii românești a secuilor)*. În: „Erdelyi Muzeum” („Muzeul Ardelean”), anul XLVI, nr. 1-7 / 1941, p. 265-281.

¹⁹ Sursa: Tóth Zoltán, *A Román történettudomány és a Székelyföldi románság kérdése (Istoria românească și problematica românimii din Ținutul Secuiesc)*. În: „Erdelyi Muzeum” („Muzeul Ardelean”), anul XLVII, nr. 3 / 1942, p. 530-556.

²⁰ Sursa: ANGVSTIA, nr. 1, 2012, p. 201-204.

²¹ Sursa: *Condeii ardeleni*, anul IV, Serie nouă, nr. 92 (127), 12-18 iunie 2009; nr. 94 (129), 26 iunie - 2 iulie 2009; nr. 95 (130), 3-9 iulie 2009; nr. 96 (131), 10-16 iulie 2009; nr. 97 (132), 17-23 iulie 2009. Articolele menționate se referă numai la primele șapte volume apărute în seria „Transilvania”.

²² *Idem*, Serie nouă, nr. 80 (115), 13-19 martie 2009; nr. 81 (116), 20-26 martie 2009; nr. 82 (117), 27 martie-2 aprilie 2009; nr. 83 (118), 3-9 aprilie 2009; nr. 84 (119), 10-16 aprilie 2009; nr. 86 (121), 1-7 mai 2009; nr. 88 (123), 15-21 mai 2009; nr. 89 (124), 21-28 mai 2009; nr. 90 (125), 29 mai-4 iunie 2009.

²³ Sursa: ANGVSTIA, nr. 11, 2007, Istorie, p. 171-176.

²⁴ *Idem*, nr. 13/2009, p. 87-106; ***, *Sfântul Ierarh Andrei Șaguna, Mitropolitul Transilvaniei. Argumente pentru canonizare*, Editura Andreiană, Sibiu, 2011, p. 80-151.

²⁵ Sursa: SANGIDAVA, II/2014, p. 77-82.

²⁶ Sursa: Ioan Lăcătușu, *Identitate și cultură la românii din secuime*, Editura Carpatica, Cluj-Napoca, 1995, p. 175-182.

²⁷ Sursa: Nicolae Iorga, *Ceasul șacalilor*, Editura Saeculum, București, 2012, p. 331-333.

²⁸ Sursa: *Lumea carpatică*, vol. I, fasc. I, 2002, p. 72-75.

Ultimul capitol, cel de-al IV-lea, denumit **Texte din istoriografia românească despre românii și secuii din sud-estul Transilvaniei**, întregeste motivația tipăririi unui astfel de volum, cuprinde studii ale unor autori români de mare probitate științifică, intervențiile lor aflându-se în volum cuprinse între paginile 201-319, împărțite în 14 studii: IV.1. Ștefan Manciulea, *Românii din secuime. Cuvânt înainte*²⁹; IV.2. Acad. Nicolae Edroiu, *Estul Transilvaniei în Evul Mediu timpuriu (secolele VIII-XIII)*³⁰; IV.3. Acad. Ioan-Aurel Pop, *Secvențe din viața românilor și secuilor în Evul Mediu*³¹; IV.4. Anton Coșa, *Românii din sud-estul Transilvaniei în secolele XIII-XV*³²; IV.5. Ladislau Gyemant, *Cuvânt înainte, la Românii și secuii, de I.I. Russu*; IV.6. Ioan Opriș, *Nota editorului, la Românii și secuii, de I.I. Russu*; IV.7. Acad. Ioan-Aurel Pop, *Cuvânt către cititor, la Problema secuiască, de G. Badea-Lătuceanu*; IV.8. Ioan Lăcătușu, Vasile Stancu, *Secuții și relațiile cu românii în presa de altădată articol ce cuprinde și o anexă cu titlul: Editorialul din „Telegraful Român”, numărul din 4/16 August 1898, intitulat secuții*³³; IV.9. Petre Țurlea, *Un memoriu despre importanța Congresului secuiesc ținut în anul 1902 la Tușnad, din punct de vedere românesc, dezbătut în ședința Consiliului de Miniștri, din mai 1941*³⁴; IV.10. Vasile Lechințan, *Aspecte ale relațiilor secuilor cu românii la Congresul de la Tușnad din 1902*³⁵; IV.11. Constantin Mustață, Ioan Lăcătușu, *dr. Ion Bozdog despre Congresul secuiesc de la Tușnad din anul 1902*³⁶; IV.12. Vasile Stancu, Ioan Lăcătușu, *Aspecte privind proiectul interbelic de reromânizare a secuizațiilor din fostele scaune secuiești*³⁷, material ce include patru anexe intitulate: anexa 1 - Surse documentare referitoare la maghiarizarea românilor din fostele scaune secuiești; anexa 2 - Se ivesc zorile la românii din secuime; anexa 3 - Mijloace pentru întărirea Bisericii Ortodoxe Române din Săcuime, de Aurel Nistor; și anexa 4: Problema culturii românești în Ținutul Secuilor, de Sabin Oprean; IV.13. Ioan Lăcătușu, Postfață, la Problema secuiască, de G. Badea-Lătuceanu; iar la final IV.14. Ioan Lăcătușu, Vasile Lechințan, Prefață, la Strană de strigăt românesc, de Octavian M. Dobrotă.

În încheiere doresc să remarc faptul că la finalul Prefaței, scrisă cu dăruire de dr. Vasile Lechințan, se reliefează importanța realizării volumului prin reflectarea onestă a trecutului româno-secuiesc.

Volumul de față exprimă o corectă și onestă reflectare a trecutului comun româno-secuiesc în aria geografică menționată, o benefică perspectivă istoriografică asupra unei civilizații marcate de un rost al buneii înțelegeri, al generozității, al construcției, al neexcluderii în perioadele lungi ale istoriei, un rost de viitor al armoniei, conlucrării, acceptării alterității, al acceptării istoriei așa cum a fost și al promovării nobilelor idealuri europene.

Volumul se regăsește și la Biblioteca Centrului de Informare și Documentare în Etnologie „Cornel Irimie”, parte componentă a Complexului Național Muzeal ASTRA, donat de către dr. Ioan Lăcătușu, directorul Centrului Ecleziastic „Mitropolit Nicolae Colan” din Sf. Gheorghe.

²⁹ Sursa: Ștefan Manciulea, *Românii din Secuime*, mms, Arhiva Centrului Ecleziastic de Documentare „Mitropolit Nicolae Colan”, *Colecția Documente*, Dos. 117.

³⁰ Sursa: Ioan Lăcătușu, Vasile Lechințan, Violeta Pătrunjel, *Românii din Covasna și Harghita. Istorie. Biserică. Școală. Cultură*, Miercurea-Ciuc, Editura Grai Românesc, 2003.

³¹ Sursa: *Buletinul Ligii Cultural Creștine „Andrei Șaguna”*, nr. V/2012, p. 53-59.

³² Sursa: Ioan Lăcătușu, Vasile Lechințan, Violeta Pătrunjel, *Românii din Covasna și Harghita. Istorie. Biserică. Școală. Cultură*, Editura Grai Românesc, Miercurea-Ciuc, 2003.

³³ Sursa: Ioan Lăcătușu, Vilică Munteanu, *Românii în dezbaterile Congresului secuiesc din 1902. Premise, deziderate și reverberații*, Onești, Editura Magic Print, 2011, p. 83-96.

³⁴ *Ibidem*, p. 115-122.

³⁵ *Ibidem*, p. 97-100.

³⁶ *Ibidem*, p. 101-114.

³⁷ Surse: Prof. Univ. Dr. Sabin Opreanu, *Cuvânt la Congresul Cultural ASTRA*, Sibiu, 24-26 aprilie 1930, apărut în revista *Transilvania*, anul LXI (1930), nr. 1-6, p. 153-162; ***, *Profesioniștii noștri: Ioan Solomon, magistrat, avocat și lider al românilor din Arcul Intracarpatic, la 60 de ani*, ediție îngrijită de Vasile Stancu și Ioan Lăcătușu, nr. 15, Sf. Gheorghe, Editura Eurocarpatica, 2014.